

TRUNG TÂM BỒI DƯỠNG CÁN BỘ GIẢNG DẠY
LÝ LUẬN MÁC - LÊNIN VÀ TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

HƯỚNG DẪN ÔN THI

23
W

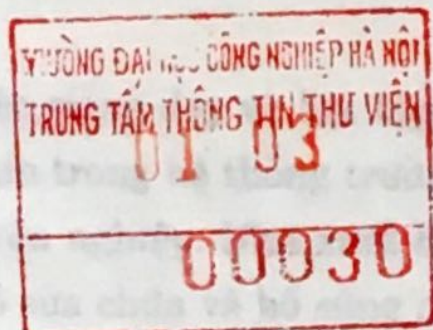
MÔN

KINH TẾ CHÍNH TRỊ
MÁC - LÊNIN

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

**TRUNG TÂM BỒI DƯỠNG CÁN BỘ GIẢNG DẠY
LÝ LUẬN MÁC - LÊNIN VÀ TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH**

**HƯỚNG DẪN ÔN THI
MÔN
KINH TẾ CHÍNH TRỊ
MÁC - LÊNIN**

(Tái bản có sửa chữa, bổ sung)

**NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
NĂM 2000**

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Để phục vụ việc giảng dạy và học tập các bộ môn Lý luận chính trị Mác Lênin trong hệ thống trường Đại học, cao đẳng và trung học chuyên nghiệp. Nhà xuất bản Đại học quốc gia Hà Nội tái bản, có sửa chữa và bổ sung cuốn **Hướng dẫn ôn thi môn Kinh tế chính trị Mác - Lênin**.

Sách do Trung tâm Bồi dưỡng cán bộ giảng dạy lý luận Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, Nhà xuất bản Tư tưởng - Văn hoá trước đây tổ chức biên soạn và Nhà xuất bản Chính trị quốc gia tái bản.

Sách được trình bày dưới dạng hỏi - đáp với nội dung đảm bảo tính hệ thống, có trọng điểm, sát yêu cầu của chương trình bộ môn Kinh tế chính trị Mác - Lênin. Theo tinh thần đổi mới của Đại hội lần thứ VII và lần thứ VIII của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Đây là công trình của tập thể tác giả gồm: PTS. Nguyễn Văn Hảo (chủ biên), Nguyễn Văn Bích, Nguyễn Mậu Ván, Nguyễn Trọng Lâm, giáo sư Vũ Hữu Ngoạn.

Chúng tôi rất mong nhận được ý kiến phê bình của bạn đọc để nâng cao chất lượng sách.

Tháng 3 năm 2000

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

1. Kinh tế chính trị học ra đời và phát triển như thế nào? Trình bày đối tượng và phương pháp nghiên cứu của kinh tế chính trị Mác - Lênin.

1. Kinh tế chính trị là khoa học nghiên cứu mối quan hệ giữa người với người trong quá trình sản xuất, phân phối, trao đổi và tiêu dùng của cải vật chất và các quy luật chi phối chúng ở các giai đoạn phát triển khác nhau của xã hội.

Những tư tưởng kinh tế của loài người đã xuất hiện rất sớm. Nhưng với tư cách là một khoa học độc lập, kinh tế chính trị ra đời muộn hơn; nó xuất hiện vào thời kỳ hình thành phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa, hình thành thị trường dân tộc và biểu hiện lợi ích của giai cấp tư sản đang lên.

Kinh tế chính trị có nhiều hệ thống lý luận, quan điểm, có nhiều trường phái, trào lưu khác nhau.

- *Chủ nghĩa trọng thương* là trường phái hình thành đầu tiên của kinh tế chính trị. Nó xuất hiện vào đầu thế kỷ XVI ở châu Âu - thời kỳ chủ nghĩa tư bản mới phát sinh, với đại biểu điển hình là T.Men, nhà kinh tế học người Anh. Gọi là chủ nghĩa trọng thương vì người theo học thuyết này coi nguồn gốc của cải xã hội không phải do sản xuất mà do buôn bán tạo ra và

chỉ có lao động trong thương nghiệp, trước hết là trong ngoại thương, mới có khả năng tích lũy của cải. Người theo chủ nghĩa trọng thương coi vàng bạc là tiêu biểu cho sự giàu có của đất nước và làm giàu cho quốc gia, chung quy là sự tích lũy nhiều tiền. Họ chủ trương cần phải sử dụng quyền lực nhà nước để phát triển kinh tế ngoại thương.

- *Chủ nghĩa trọng nông* là một trường phái đặc biệt xuất hiện ở Pháp vào giữa thế kỷ XVIII. Các đại biểu xuất sắc của trường phái này là Ph.Kê-nê, Tuyếc-gô.

Chủ nghĩa trọng nông coi nông nghiệp là ngành duy nhất tạo ra giá trị thặng dư (họ gọi là sản phẩm thặng dư) và chỉ có lao động nông nghiệp mới là lao động sản xuất. Người theo chủ nghĩa trọng nông phê phán chủ nghĩa trọng thương, họ chứng minh thương nghiệp không sinh ra của cải, gọi tiền là của cải không sinh lợi.

Công lao to lớn của những người theo chủ nghĩa trọng nông là lần đầu tiên, họ chuyển việc nghiên cứu nguồn gốc giá trị thặng dư từ lĩnh vực lưu thông sang lĩnh vực sản xuất. Họ là những người đầu tiên phân biệt tư bản cố định và tư bản lưu động, biết đặt vấn đề bù đắp các yếu tố của tư bản cố định. Trước Mác, họ cũng là người đầu tiên, duy nhất đưa ra được sơ đồ tái sản xuất và lưu thông tổng sản phẩm xã hội, biểu hiện tập trung trong "biểu kinh tế" của Kh.Kê-nê.

- *Kinh tế - chính trị tư sản cổ điển* là kinh tế chính trị tiên bộ nhất, khoa học nhất trước C.Mác. Nó xuất

hiện vào thời kỳ chủ nghĩa tư bản đang phát triển, các mâu thuẫn của xã hội tư sản còn chưa gay gắt, lợi ích của giai cấp tư sản đang phù hợp với sự phát triển lịch sử. Các đại biểu xuất sắc của kinh tế chính trị tư sản cổ điển là U.Petty, Ph.Kê-nê, A.Xmít, Đ.Ricácđô.

Kinh tế - chính trị tư sản cổ điển đã có những cống hiến quan trọng cho khoa học kinh tế. Nó đã giải quyết hoặc đặt cơ sở để giải quyết nhiều vấn đề quan trọng của lý luận kinh tế, đặc biệt là về học thuyết giá trị lao động, lý luận về lợi nhuận, lợi tức, địa tô, tiền tệ, về tái sản xuất tư bản xã hội v.v.. Một trong những nhược điểm lớn của kinh tế - chính trị tư sản cổ điển là phi lịch sử khi nghiên cứu các hiện tượng kinh tế và thường chỉ phân tích mặt lượng chứ ít chú ý mặt chất của chúng.

Những tư tưởng, lý luận khoa học của kinh tế - chính trị tư sản cổ điển được Mác kế thừa, phát triển khi xây dựng hệ thống khoa học kinh tế - chính trị của mình.

- *Kinh tế - chính trị Mác - Lênin* do C.Mác và Ph.Ăngghen sáng lập và được Lênin phát triển trong điều kiện lịch sử mới. Nó biểu hiện lợi ích của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, phù hợp với sự phát triển của lực lượng sản xuất xã hội và xu hướng phát triển của xã hội loài người.

Trên cơ sở tiếp thu có chọn lọc, kế thừa có phê phán các nhân tố khoa học của kinh tế - chính trị tư sản cổ điển, C.Mác và Ph.Ăngghen đã đưa kinh tế -